

HUNGARIAN ABSTRACTS UNGARISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ÖSSZEFOGLALÓK

JOÓB MÁTÉ & PAAVO KETTUNEN (163 o.)

Gyónás a segítséget igénylők tapasztalatainak szemszögéből: Empirikus tanulmány finnek és magyarok gyónási gyakorlatáról: A cikk a gyónási gyakorlatot a gyónó szemszögéből kiindulva mutatja be. A gyónás és a gyónó tapasztalatait két korábbi tanulmány alapján vizsgálja. E tanulmányok forrásanyagát a gyónók stresszenyhítést igénylő levelei szolgáltatták. Mivel az anyagok gyűjtése és analízise hasonló módon történt, lehetővé vált a két tanulmány megállapításainak összevetése. Finn és magyar válaszadók leveleiből kiindulva a szerzők több témát vizsgáltak: a gyónók elvárásait, a feloldozás megtapasztalásának kritériumait, a gyónó és gyóntató viszonyát és a gyónás hatását a gyónó lelki életére.

Kulcsszavak: gyónás, gyónási gyakorlat, gyóntató, gyónó, feloldozás, szorongás, bűn, vétek, bánat

S. PETIK KRISZTINA, KÉZDY ANIKÓ & KOCSIS FRUZZSINA (187 o.)

A tanulási célok motivációs háttere és ennek összefüggése a mentális egészséggel közép- és időskorúaknál: Az ember fejlődése egy nyereségekkel és veszteségekkel kísért, élet-hosszig tartó, komplex folyamat. A felnőttkori fejlődés nehézségei között érdemes kiemelt figyelmet szentelnünk a középső életkor problémáinak, mivel a fiatalságból az időskorba való hosszú átmenet során a személynek számos veszteséggel kell megküzdenie, és ezáltal szembesülnie kell az új helyzetekhez való alkalmazkodás sajátos pszichológiai feladataival. Kutatásunk célja, hogy feltárjuk a célok – elsősorban a tanulási célok – és a pszichológiai és fiziológiai egészség mutatói közötti összefüggést a középső és idős életkorban. Hipotézisünk szerint azok a személyek, akik az élet második felében krízist élnek át, nyitottabbak lesznek a fizikai és mentális egészséggel kapcsolatos képzésekre. Azt is feltételeztük, hogy az intrinzik célmotivációval rendelkező egyének motiváltabbak az önfejlesztő tanulásra, valamint hogy az intraperszonális célok megjelenése összefüggésbe hozható a mentális egészségre vonatkozó tréningprogramokkal szembeni nagyobb fokú nyitottsággal. Az általunk vizsgált minta 585 főből áll (átlagos életkoruk 50,6 év, a szórás 8,5). A mintát Levinson osztályozásából kiindulva hat korcsoportra bontottuk. Eredményeink igazolták, hogy a közép- és időskorúak nyitottak az önirányítási funkcióikat fejlesztő képzési programokra. Hipotézisünkkel ellentétben nem a csökkenő fizikai és mentális egészséghez köthető krízis tesz nyitottá az ilyen programokra, hanem a jó fizikai egészség és a megterhelő életesemények provokálta új élethelyzetek. Emellett az önfejlesztő képzési programok iránti igény erősebb azoknál, akik motivációs rendszerében többségben vannak az intrinzik (az alapvető pszichológiai szükségletekkel kapcsolatos) célok.

Kulcsszavak: öregedés, középső életkor, személyes célok, tanulási célok, pszichológiai jóllét, andragógia

ROBERT BIEL (212 o.)

A kultúra ateizálódása a kommunista Lengyelországban és ennek következményei a jelenre: A felvilágosodással kezdetét vette Európában a modern értelemben vett valláskritika. Sok annakidején kialakult ateista gondolat a jelenkorig megőrizte hatását, és befolyásolja sok nemzedék életét és kultúráját. Ez a folyamat a kommunista országokban a kultúra ateizálásához vezetett, ami a Lengyel Népköztársaságban jól észrevehetően jelent meg. A lengyelországi egyház már évszázadokkal ezelőtt magára vállalta a kultúra pártfogójának szerepét, ami különösen fontos volt a politikai függőség olyan időszakaiban, mint az ország felosztása vagy megszállása. A kommunisták hatalomátvétele a kultúra gyámkodás alá helyezéséhez és alárendeléséhez vezetett, mégpedig a kommunista párt strukturális és politikai elvei alapján. Ebből következően a kultúra fő hivatásának a kommunizmus szolgálatára számított. A keresztény kultúrának a kommunista hatóságok szándéka szerinti marginalizálása egyre inkább a keresztény kultúra és művészet gettósodásához vezetett. Különösen a lengyelországi szükségállapot bevezetése (1981) óta a keresztény kultúra számára teremtett gettóviszonyok a művészek úgynevezett belső emigrációját és a lengyel rádió és televízió bojkottját eredményezték. E folyamat következményének tekinthető a kultúra nem hivatalos rendszerének létrejötte, amely csillapította a lakosság nagy részének igényeit. A kultúra nem hivatalos rendszerét a kultúra azon alkotói és hordozói képezték, amelyek nem voltak az államhatalom alárendeltjei, vagy ha mégis, olyan autoritást és szabadságot élveztek, hogy képesek voltak értékeket, normákat és magatartásmódokat átadni, amelyek különböztek a fennálló kulturális rendszertől. Így a templomok és plébánia helyiségek színházi és egyéb előadások helyszínéül is szolgáltak. A kultúra nem hivatalos rendszere jelentősen hozzájárult a társadalom integrációjához és segítette a nemzeti identitás megőrzését. A fordulat után beállott társadalmi helyzet arra készítette a lengyelországi egyházat, hogy újra határozza meg helyzetét az etikai, kulturális és vallási értékek szabad piacán és járuljon hozzá az evangélium és a modern kultúra közötti szakadék felszámolásához. Az egyház és a kultúra mélyreható összefonódása, az elmúlt évszázadok szellemi és kulturális örökségének tudata következtében a lengyelországi keresztények nem tudnak és akarnak lemondani arról, ami a nemzeti és vallási identitás megváltoztathatatlan részét alkotja. A keresztények, akik évszázadokon keresztül a szellemi kultúra arculatát meghatározták, ma is, más európaiakkal egyenrangú módon, közre akarnak működni az új európai valóság alakításában.

Kulcsszavak: állam és egyház, Lengyelország, kommunizmus, államszocializmus, történelem, diktatúra, visszatekintés, ateista ideológia, egyház, politikai fordulat, kultúra

JOZEF HAŠTO & HANA VOJTOVÁ (232 o.)

Poszttraumás stressz szindróma: Biológiai és szociális vonatkozások, szemmozgásos deszenzitálás és élménytstrukturálás, valamint autogén tréning folyamatos stressz alatt: Esettanulmány, 2. rész: Tanulmányunkban bemutatjuk a szemmozgásos deszenzitálás és élménytstrukturálás (Eye Movement Desensitisation and Reprocessing – EMDR), illetve az autogén tréning (AT) használatát a poszttraumás stressz szindróma (PTSD) kezelésében. Az EMDR az akut tünetek enyhítésére, az AT pedig a folyamatos stresszel szembeni ellenállás fokozására szolgált. A mentális problémák bio-pszicho-szociális modelljét alkalmazva megvizsgáltuk a két szomszédos ország (Szlovákia és Magyarország) kapcsolatát, illetve hazánk (Szlovákia) nemzetalkotó többsége és egyik kisebbsége viszonyát beárnyékoló eset szociális-politikai, valamint szociális-pszichológiai vonatkozásait. Páciensünk hozzájárult a jelentés

közzétételéhez, mi pedig bízunk benne, hogy elősegíthetjük az eset tárgyilagosabb társadalmi megítélését.

Kulcsszavak: poszttraumás stressz szindróma, bio-pszicho-szociális modell, terápia, pszichoterápia, szemmozgásos deszenzitálás és élményátstrukturálás, autogén tréning, esettanulmány